

Yttrande gällande Europeiska kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande (COM(2025) 545)

Norrbottens Kommuner är ett förbund som ägs av de fjorton kommunerna i länet. Norrbottens Kommuner är inte formellt utsedd som remissinstans för förslaget men har valt att avge yttrande eftersom frågan är angelägen för samtliga kommuner i länet. Samråd har skett med utsedda remissinstanser bland länets kommuner.

Norrbottens Kommuner har avgränsat remissyttrandet till att beröra följande föreslagna förordningar:

- Kapitel 1 – Allmänna bestämmelser, artikel 1 och 3
- Kapitel 2 – Övergripande principer, artikel 4 och 5
- Kapitel 3 – Budgetutgiftsspårings- och prestationsram, övervakningsrapportering, utvärdering och transparens, artikel 8 och 11
- Kapitel 4 – Genomförande, artikel 13

Sammanfattning

- Norrbottens Kommuner välkomnar ambitionen att stärka transparens, uppföljning och ansvarstagande i EU:s budgetgenomförande.
- Norrbottens Kommuner delar ambitionen om ett resultatinriktat budgetgenomförande, men betonar att prestationsbaserad styrning bör utformas med hänsyn till territoriella förutsättningar och dess konsekvenser för innovationsfrämjande arbete.
- Norrbottens Kommuner anser, i likhet med Regeringskansliet, att den administrativa belastningen för medlemsstater och stödmottagare behöver begränsas samt att prestationsbaserad budgetering bör införas balanserat och ändamålsenligt.
- Uppföljningsramverket måste utformas i enlighet med artikel 174 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF) och beakta territoriella skillnader.
- De nordliga glesbefolkade områdena (NSPA) har strukturella och geografiska förutsättningar som bör adresseras tydligt i uppföljning, indikatorer och bedömningar.
- Rapporteringskrav bör vara proportionerliga i förhållande till projektens omfattning samt stödmottagarnas administrativa kapacitet.
- Eventuella sanktioner eller poängsystem bör tillämpas med anpassning till territoriell kontext för att undvika oproportionerliga konsekvenser för mindre aktörer och glesbefolkade områden.
- Uppföljningsramverket bör säkerställa att strukturella och geografiska förutsättningar inte leder till ett systematiskt missgynnande vid resultatbedömning.

Kapitel 1 – Allmänna bestämmelser

Innehåll (Artikel 1)

Norrbottens Kommuner välkomnar kommissionens ambition att skapa ett sammanhållet ramverk för uppföljning av EU:s budgetutgifter. Ett tydligare samband mellan politiska mål, genomförande och resultat kan bidra till ökad legitimitet för EU:s politik. Detta förutsatt att den lokala och regionala nivån ges ett reellt, tidigt och strukturerat inflytande i genomförandet.

Rapporteringskrav bör vara harmoniserade mellan program och inte innebära parallella system. Norrbottens Kommuner betonar att uppföljning inte bör reduceras till ett tekniskt eller finansiellt kontrollinstrument utan även bidra till lärande och förbättrade resultat.

För områden med gles befolkning och långa avstånd krävs ett ramverk som beaktar att både genomförande och resultat kan variera beroende på lokala förutsättningar.¹

Mål (Artikel 3)

Norrbottens Kommuner välkomnar målen att stärka genomförandet av unionens strategiska prioriteringar, minska den administrativa bördan och öka transparens i budgetgenomförandet.

Kommissionens förslag innebär ett omfattande ramverk för uppföljning, övervakning, rapportering och utvärdering. Norrbottens Kommuner delar Regeringskansliets syn på nödvändigheten av att undvika en alltför stor administrativ belastning för såväl medlemsstater som stödmottagare, och att prestationsbaserad budgetering bör införas balanserat och ändamålsenligt.²

Kapitel 2 – Övergripande principer

Klimat och biologisk mångfald (Artikel 4)

Norrbottens Kommuner tillstyrker att klimat och biologisk mångfald följs upp och att EU:s klimat- och miljömål integreras i budgetgenomförandet. Samtidigt

¹ [Delbetänkandet Ökad tydlighet, stärkt samverkan](#) (2025) betonar även inom den nationella utvecklingspolitiken att regelverk kan behöva anpassas efter olika platserns förutsättningar och att möjligheten till varierad tillämpning är en förutsättning

² Regeringskansliet (2025). [Faktapromemoria, Förslag till förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande](#).

krävs en tydlig territoriell differentiering, särskilt för glesa regioner där transporter, redundans i infrastruktur och samhällsservice är nödvändiga för att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner. Relevanta åtgärder bör därför kunna bedömas och värderas ändamålsenligt i relation till klimat- och miljöutgiftsmålen på ett sätt som speglar klimatnytta och omställningsbehov i glesa regioner. Norrbottens Kommuner föreslår att detta med fördel kan ske genom att gleshet beaktas i kommissionens delegerade akter.

Principen om "Orsaka inte betydande skada" – DNSH (Artikel 5)

Norrbottens Kommuner betonar att tillämpningen av DNSH-principen behöver stödjas av tydliga mallar, vägledning och förenklad tillämpning för insatser med låg risk. Detta är nödvändigt för att undvika en oproportionerlig administrativ belastning vilket annars riskerar att försvåra genomförandet och små aktörers tillgång till EU-medel.

Kapitel 3 Budgetutgiftsspårings- och prestationsram, övervakningsrapportering, utvärdering och transparens

Budgetutgiftsspårings- och prestationsram (Artikel 8)

Norrbottens Kommuner ser positivt på uppföljning som stödjer lärande och transparens i budgetgenomförandet. En gemensam förteckning över interventionsområden kan underlätta uppföljningen, under förutsättning att klassificeringen inte tränger undan platsbaserade behov. Det bör även finnas utrymme för sociala, innovativa och experimentella insatser vars resultat ofta är mer komplexa och svårare att mäta kvantitativt. Indikatorerna bör kunna ta hänsyn till geografiska och demografiska skillnader för att långsiktiga eller innovativa investeringar inte missgynnas och lokala aktörer ges rimliga förutsättningar att delta.

Kommissionens befogenhet att närmare definiera prestationsindikatorerna bör föregås av ett strukturerat samråd som involverar både lokal och regional nivå.

Utvärderingar av medlemsstaterna (Artikel 11)

Norrbottens Kommuner ser positivt på en utvärderingsplan som genomförs av funktionellt oberoende experter. Metodval bör däremot styras av insatstyp och även inkludera kvalitativa metoder när detta är lämpligt för att säkerställa relevanta bedömningar. Till exempel vid komplexa eller innovativa insatser där

rigida prestationsmått riskerar att ge en missvisande bild av faktisk måluppfyllelse.

Kapitel 4 – Genomförande

Genomförande genom medlemsstaters eller tredjeländers planer – principen om att inte orsaka betydande skada och principen om jämställdhet (Artikel 13)

Oavsett genomförandeform bör proportionalitetsprincipen tillämpas konsekvent i enlighet med de övergripande principer som redovisas i kapitel 1.

Prestationsbedömningar som kopplas till eventuella sanktioner eller poängsystem bör utformas med flexibilitet för möjligheten att anpassas efter lokal kontext. Annars riskerar systemet att ge indirekta men oproportionerliga konsekvenser för tillgången till EU-medel bland mindre aktörer eller i glesbefolkade områden, vilket kan motverka en bred delaktighet och ett effektivt genomförande.

Erfarenheter från tidigare programperioder indikerar att alltför rigida prestationsbedömningar riskerar att missgynna innovativa och experimentella insatser. Resultat från dessa typer av insatser uppstår ofta över längre tid och kan inte alltid fångas genom kortsiktiga indikatorer.

Avslutande synpunkter

Norrbottnens Kommuner tillstyrker inriktningen mot ett mer transparent system för uppföljning av EU:s budgetutgifter. Samtidigt måste systemets utformning ske i överensstämmelse med artikel 174 i EUF-fördraget och EU:s åtaganden gentemot de nordliga glesbefolkade områdena.

Uppföljningsramverket bör därför säkerställa att strukturella och geografiska förutsättningar inte leder till ett systematiskt missgynnande vid bedömning av resultat. För nordliga glesbefolkade områden är det avgörande att de konsekvenser som följer av naturgivna och demografiska förutsättningar inte felaktigt tolkas som bristande måluppfyllelse, utan faktorer som kräver rimliga bedömningsgrunder.

För Norrbottens Kommuner

Birgitta Larsson, ordförande